

A hollandokat aggasztja az alapszerződések ügye

Marác László az MVSZ elleni támadásokról

Marác László, az amszterdami egyetem Kelet-európai Intézetének docense és magyar referense, a holland tanügy-minisztérium tanácsosa és nem utolsósorban a Hollandiai Magyarok Szövetségének képviselője a Magyarok Világszövetségének választmányában. A nyugati, közelebből a hollandiai magyarság életében történt változásokról kérdeztük az MVSZ választmányi ülésére érkezett kutatót.

— A '89–90-es változásokat követően a nyugati magyar emigrációs szervezetek átalakultak, más profilt vettek fel, mivel a korábbi ellenzéki pozíciót fenntartani már nem volt értelme — válaszolta kérdésünkre Marác László. — Folytatják korábbi munkájukat, de új feladatokat is vállaltak. Hiszen továbbra is fontosnak tartják nyugati szemmel is megítélni a Kárpát-medence magyarságának sorskérdéseit. Egyik feladatuk a holland és magyar kultúra közti közvetítés. A másik, hogy a határon túli magyar kisebbségek ügyében — amelyek esetében a magyar hivatalos politikák esetleg elfogultsággal válhatnak — hatékonyan fellépjen. Saját országuk állampolgárai-ként kérhetik képviselőiket vagy kormányukat, hogy ez ügyben cselekedjenek. Ez a fajta „lobbyszás” a nyugati magyar szervezetek feladata. Foglalkoznunk kell a nemzeti kisebbségek kérdésével, hiszen igazán mi tudunk szabadon beszélni erről, anélkül, hogy politikai hisztériát keltenénk.

— A hollandiai magyarok hogyan ítélik meg a nemrég megkötött magyar–szlovák alapszerződést?

— Általában elutasítják, mert nem demokratikus légkörben született, hanem részben nyugati nyomásra, és fő-

leg az érintettek, a magyar kisebbségek beleegyezése nélkül. Attól tartunk, hogy ez nem fog igazi megoldást hozni Közép-Kelet-Európában.

— Mennyire foglalkoztatja az alapszerződések ügye a hollandokat?

— A hollandiai politikai közvélemény figyelemmel kíséri a magyar–szlovák, illetve magyar–román alapszerződések ügyét. Hollandia, mint kis európai nemzet, a kontinens stabilitásában érdekelt. A párizsi stabilitási paktumot, amelyet láthatóan egyes nyugati nagyhatalmak erőltettek, a holland közvélemény aggodalommal fogadta. A holland politikai élet szerint valódi stabilitás Európában csak akkor jöhet létre, ha az egyes konfliktusok szereplői valódi kompromisszumot kötnek. A holland közvélemény jelentős része tisztában van azzal, hogy Párizsban nem ez történt. És így továbbra is aggodalommal figyeli a közép-kelet-európai kisebbségek körüli vitákat. A kormánypárti konzervatív liberális párt (VVD) külügyi szakértője, Blaauw úr a holland parlamentben kérdéseket intézett ez ügyben a holland külügyminiszterhez. Kifogásolta, hogy a magyar–szlovák alapszerződést a magyar kisebbség beleegyezése nélkül kötötték meg. És hogy szemmel láthatóan ebben a fontos kérdésben nincs konszenzus Magyarországon sem. Emiatt Blaauw úr szerint inkább instabilitási paktumról beszélhetünk. A konzervatív képviselő felszólította a holland külügyminisztert: tegyen konkrét lépéseket, hogy az alapszerződésben szereplő kollektív jogok alkalmazását ellenőrizze bizottságban a szlovákiai magyarok is képviseltessék magukat.

— Hollandiában is élnek kisebbsé-

gek, a frizek. Az ő jogaikat hogyan biztosítják az ön országában?

— Az észak-hollandiai Frízföldön élő őshonos frizeknek saját identitásuk van. És a hollandtól eltérő nyelvük. Az ötvenes években kezdődött meg emancipációs mozgalmuk, amelyben a fríz értelmiségiek is részt vettek. Az ötvenes években még botrányok voltak amiatt, mert a bíróságon nem lehetett frízül beszélni. Akkor a rendőrség még szétverte a bíróság előtt tüntetőket. Ma egészen más a helyzet. Frízföldön bevezették a hivatalos kétnyelvűséget, a tartományban a fríz nyelv egyenrangú a hollanddal. A frizek ezt az eredményt érdekvédelmi mozgalmuknak, saját politikai pártjuknak, a fríz tudományos akadémia értelmiségijeinek és nem utolsósorban például a frízföldi rádióknak köszönhetik. Ez utóbbi fontos szerepet játszott a fríz identitás megőrzésében. Számunkra fontos, hogy közvetlen kapcsolat alakul ki sok fríz és erdélyi magyar falu között. Ez a frizeknek is fontos. Egyrészt a közös protestáns vallás, másrészt a kisebbségi sors hasonlóságai folytán. Érdekes, hogy a fríz tudományos akadémia éppen a fríz erdélyi bizottság közvetítésével állított össze egy dokumentumkötetet erről a hollandiai kisebbségről, amelyet Székelyudvarhelyen adtak ki, és amelyet a minap Budapesten láttam. Mondhatnók, a frizek erdélyi közvetítéssel kerültek be a magyar köztudatba. Ez szép példája annak: miképp segíthetik egymást az európai kisebbségek.

— A Magyarok Világszövetségének választmányi tagjaként mi a véleménye az MVSZ elleni újabb támadásokról?

— A sajtóból értesültem róluk. Választmányi tagként levélben kértem az elnökséget, kezdeményezzen tényfeltáró vizsgálatot. Sajnálom, hogy közben *Jakabfi Ernő* lemondott. Ő a nyugati demokratikus értékeknek a magyarság körében való meghonosítására törekedett. És a nyugati régió támogatja ezeket a fáradozásokat. Most nyugalomra van szükség. Meg kell várni a tényfeltáró vizsgálat eredményeit, és ennek függvényében fog cselekedni az MVSZ választmánya. Az MVSZ a magyarság lelkiismerete, szellemi parlamentje, ezért szeretnénk tisztán látni az ügyviteli bonyodalmakban. Az MVSZ elleni támadást visszautasítom. Főleg *Eörsi Istvánnak* a Magyar Hírlapban tett kijelentését, miszerint „...jelenlegi formájában a Magyarok Világszövetsége jelentékeny anyagi eszközökkel és befolyással rendelkező hatalmi ideológiai központ”. Nem tudok mit kezdeni ezzel. A berlini fal összeomlása után anakronisztikus hatalmi ideológiai központról beszélni. Én nem tudok ilyen kategóriában gondolkodni, számomra ezek unalmasak, korszerűtlenek. Az emberek valódi értékeken alapuló kiállást várnak el manapság, ez a politikusokra is vonatkozik. Számomra a magyarság pozitív érték, amelynek olyan jegyei vannak, mint a tolerancia, befogadókészség, szabadságvágy. Mi már túl vagyunk az ideológián. Mi a magyarságot, a magyar kultúrát konstruktív, integrációs kategóriának tartjuk, amelyre szükségünk van, és amely támogatást érdemel.